

ВІТАЄМО З ЮВІЛЕЄМ!

5 лютого виповнилося 85 років від дня народження визначного фахівця у галузі зварювання та історії науки і техніки, доктора історичних наук Корнієнка Олександра Миколайовича. Вчений народився 1938 р. у м. Коломна Московської області. В 1956 р. з відзнакою закінчив Київський суднобудівний технікум, де пройшов теоретичну і практичну підготовку, здобувши фах зварювальника, токаря та коваля. Одним із небагатьох випускників був зарахований до Миколаївського суднобудівного інституту, а після вступних іспитів прийнятий до Київського політехнічного інституту (КПІ). На переддипломній практиці в Інституті електрозварювання ім. Є.О. Патона брав участь у створенні електродного порошкового дроту. В 1961 р. отримав диплом з відзнакою, звання інженера-механіка за спеціальністю «Зварю-

вальне виробництво» та залишився працювати на кафедрі зварювання КПІ. Тут О.М. Корнієнко досліджував питання магнітного управління зварювальними процесами, розробив систему синхронізації швидкісної кінозйомки з осцилографуванням і технологію дугового наплавлення стрічковим електродом. У 1963 р. вступив до аспірантури Інституту електрозварювання (ІЕЗ) ім. Є.О. Патона, де темою його досліджень стало створення технології плазово-дугового зварювання нових високоміцних сталей та алюмінієвих сплавів для техніки, що працює в екстремальних, зокрема космічних, умовах. Досліджував стійкість дугового розряду, стисненого потоком газу та магнітним полем, особливості плавлення металу та формування зварного з'єднання, розробляв плазмотрони та джерела живлення. За його участі було вперше у світі запропоновано плазово-дугове зварювання змінним струмом промислової частоти. У 1970 р. Олександр Миколайович захистив дисертацію та здобув ступінь кандидата технічних наук, очолив лабораторію плазово-дугового зварювання, технологія якого забезпечила високу якість і надійність конструкцій із високоміцних алюмінієвих сплавів на десятках підприємств, зокрема при виробництві ракет, кораблів, танків. Наприклад, бойові ракетні

комплекси третього покоління КБ «Південне» та Південмашзаводу перебували у повній бойовій готовності протягом 25 років.

У 1981—1986 рр. О.М. Корнієнко очолював відділ науково-технічної інформації ІЕЗ ім. Є.О. Патона, створив Музей трудової слави інституту, Зал науки у Музеї історії Києва (спільно з академіком Г.С. Писаренком), музеї Бенардоса та історії зварювання у м. Переяславі та смт. Лух, Музей Б.Є. Патона у школі № 79 м. Києва, Музей космосу у м. Переяславі. Розробив тематико-експозиційні плани та забезпечив матеріалами експозиції про досягнення ІЕЗ ім. Є.О. Патона та історію зварювання для музеїв у різних країнах. У 1987—1998 рр. керував лабораторією історико-ретроспективного аналізу, де узагальнював інформацію про наукові досягнення України, організовував випуски наукової та навчальної літератури, кінофільмів, конференцій. Був консультантом редакцій «Української радянської енциклопедії» та «Великої радянської енциклопедії», розробив метод аналізу винаходів й інноваційних виробничих технологій, оснований на визначенні їхніх суттєвих елементів та особливостей впливу енергії на матеріал, а також впливу на науково-технічний прогрес. Цей метод О.М. Корнієнко застосував для визначення внеску України у світову економіку, зокрема для обґрунтування її пріоритету в створенні сучасного електрозварювання, який було визнано внесенням до «Календаря пам'ятних дат ЮНЕСКО». У 1985—1991 рр. О.М. Корнієнко був директором з науки інженерно-виробничого центру «Трансвар» Міністерства шляхів сполучення СРСР. З 1999 р. він — провідний науковий співробітник у відділі плазово-шлакової металургії ІЕЗ ім. Є.О. Патона. У 1976 р. закінчив Всесоюзний інститут патентознавства, захистивши дипломну роботу «Помилки державної патентної експертизи».

Наукову та організаційну роботу Олександр Миколайович поєднував із педагогічною діяльністю. У 1964—1970 рр. викладав на вечірньому відділенні Дніпропетровського технікуму зварювання та електроніки ім. Є.О. Патона, у 1981—1991 рр. був головою Державної кваліфікаційної комісії із захисту дипломів. У 1982—1992 рр. працював деканом факультету історії науки і техніки Київського народного університету економіки та науково-технічного прогресу, де створив відповідні методичні посібники, залучив до викладання Г.М. Доброва, М.В. Новікова, Ю.О. Анісімова та інших визначних учених.

З 1980 р. О.М. Корнієнко є членом Головної та Методичної рад Українського товариства охорони пам'яток історії і культури, очолює секцію пам'яток науки і техніки. Його діяльність у товаристві сприяла створенню значної кількості заводських, краєзнавчих і громадських музеїв, надання їм статусу «народний музей». Під керівництвом О.М. Корнієнка на базі обласних відділень товариства щорічно проходили наукові конференції. У 1991 р. в конкурсі «Розбудова України» секція одержала грант на розроблення підходів до створення науково-технічних музеїв, для виконання якого було створено Центр пам'яткознавства АН УРСР і УТОПІК. У 1996—2005 рр. О.М. Корнієнко працював старшим науковим співробітником цієї організації, де започаткував створення декількох галузевих і заводських музеїв (залізничного транспорту у Донецьку, авіації у Києві, металургії у Дніпрі, політехнічного при НТТУ «КПІ» в Києві та ін.). Видав низку методичних посібників і підготував близько 40 кандидатів і докторів наук з музеєзнавства.

У 2009 р. на засіданні Спеціалізованої вченої ради Центру досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України О.М. Корнієнко захистив дисертацію «Становлення та розвиток зварювального виробництва в Україні у світовому контексті» і отримав ступінь доктора історичних наук. З 2017 р. працює провідним науковим співробітником відділу історії та соціології науки і техніки Інституту науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України. Проводить дослідження в галузі всесвітньої історії техніки, вивчає внесок вітчизняних учених і винахідників у розвиток техніки у світовому контексті. Є автором значної кількості статей в «Українській радянській енциклопедії» та «Енциклопедії сучасної України». Брав участь у написанні книжкового видання «Історія української культури» (Київ, 2012, т. 5, ч. 3, розділи «Матеріалознавство», «Транспорт» та ін.). Творчий доробок науковця налічує 57 авторських свідоцтв і патентів на винаходи, понад 300 наукових і науково-популярних статей, кіносценаріїв, монографій, методичних посібників у галузі матеріалознавства, авіа-, ракетно-, суднобудування та інших галузей виробництва, патентознавства та історії цих галузей. Важливе значення для історії науки має монографія О.М. Корнієнка «Історія зварювання. XV — середина XX ст.» (2004).

Щиро вітаємо шановного ювіляра та бажаємо йому зберігати енергію, творче натхнення та міцне здоров'я на довгі роки!

Ю.О. ХРАМОВ, А.С. ЛИТВИНКО